

شىنجاڭ، ئسوز جوق، اناعورلم كوركەم بولاشقا يە بولادى

تالغىنىڭ ئوزىن قورقىنىشى تۇستەن وياتقاندىمەن ايتتى.

كوپ جىلدىڭ دىدىدا پاتڭكۇل ۇسەن 3 جاس- تاغى قىزىن ئدىن ۋاعىزدارىن سويلەيتىن جاسىرىن ورنىدارغا زانڭسىز ئدىن ۋاعىزدارىن ۇيرەنۇگە اپار- عان، سوغىندا قىزى زورلىقتى كۇش، لاڭغەسىتەر جاعىنان جابىرلەپ ولىتىرىلەدى. وكىنىش وزەگىن ورتەگەن پاتڭكۇل ۇسەن بىرىقتىلقپەن تارىيەلەۋ- باۋلۇ ورتالىعنا ۇيرەنۇگە بارادى. قازىرگى ول ۇيد- رەنگەن تىگىنىشلىك تەحنىكاسپەن قىستاق تۇرعىد- دارىنا جوبالاۋ جانە كىيىم ەپشۇدى ۇيرەتىپ، اي ساين تۇراقى كىرىسى بولپ، قارا تۇنەككە تولى وتكىننە ئۇزىلدى- كەسىلدى قوش ايتتى.

مامەت ئازىز امەر جان بالا كەزىننەن ئېي يىلەۋدى ۇناتىن، قازىر لوپ اۋدانىنداعى ئېي ارتىيسى. ”تارىيەلەۋ - باۋلۇ ورتالىعنا بارۋدان بۇرىن قىستاعىمىزدا ئدىنى ۇشقارى يدەيا قايتاپ، قارا بۇلتىاي توبەمىزدەن ئسونپ الدى“ ، - دەدى مامەت ئازىز امەر جان، سول كەزدەردە قىستاق تۇنجىراعن تۇڭغىىق كىۋىدە ەدى، ادامدار ئان ايتۇعا، ئېي بىلەۋگە باتنا الپاين، ئىيتى، ۇيلەنۇ سىندى قۇلىنىشى سىتسەردە دە شات - شادىمان كۇلكى ئۇنى ەستىلەپتىن.

پارتىيا مەن ۇكەمتىڭ قۇلىشىنىۋىدا قارا بۇلت

تاراپ، كۇن شۇعلاسىن توكتى. مامەت ئازىز امەر- جان دا تارىيەلەۋ - باۋلۇ ورتالىعنان ئېيدى جۇيە- لى ۇيرەنىپ، وقۇ تاۋىسقان سوڭ باعىتامالى قىزمەت تاپتى، 100 نەشە مايدان اۋىل - قىستاقى ارالاپ مادەنىيەت وىندارىن قويپ، ئېيى ارقىلى پارتىيا مەن ۇكەمتكە دەگەن العىستى سەزىمەن ئېىل- دىرىپ، تاماشا تۇرمىسقا دەگەن قىزۇ سۇيىسپىنىش-

لىگىن باياندادى.

بوسكام اۋدانىنان كەلگەن المىجان اسپامەت بۇرىن ئوزىنىڭ ئدىنى ۇشقارى ەلەمەنتتەر ويدان قىيىستىرعان جالغان، وتىرىك تارىخقا وڭاي سەنىپ، ولاردىڭ وتاندى بولشەكتەپ، ۇلتىتار ىد- تىماعىن بۇلدىرۇنىدەگى سىياپالاسنا اينالغاندىمەن ايتتى. ”باغما جاراى، كەيىن تارىيەلەۋ - باۋلۇ ورتالىعنا ۇيرەنۇگە باردىم دا ئقۇپىىز شۇگەنكە ئېىر جولا باتىپ كەتتۇدەن امان قالدىم“ ، - دەدى المىجان اسپامەت.

المىجان اسپامەت وقۇ تاۋىسقان سوڭ، شىنجاڭ تارىيىن وزدىگىننەن كوپتەپ ۇيرە- نىپ، جۇمىسقا قابىلداۋعا قاتنىساۋ ارقىلى جەر- گىلكىتى ورنىداعى ئېىر سالت - سانا مادەنىيەت مۇراجاينىڭ تۇسىندىرۇشىنىنە اينالىپ، سايا- حاتشىلارعا دۇرىس شىنجاڭ تارىيىى بىلىمدە- رىن ۇغىندىرىپ، شىنجاڭنىڭ بايتاق دالاسىندا تۇتلغان ۇلتىتار نىتىماعى، كەدەيلىكتەن ارىلتۇدان قامال الۇ سىياقتى اسەرلى خىكايالاردان لەكسىا سوي-

”وسى بىرنەشە باقشا رايونىنىڭ بارلىعى بۇرا-

تالا قالاسىندا. لىكەرىدە ئارىبىرنىڭ ورىن تۇراقتان-

دىرۋى ئدال بولماۋ، جۇيەسىز داۋمۇ سىياقتى ماسەلە-

لەر ورىن تەپكەن بولاتىن. ئېىز شەكارالىق سەلبەس-

تىك رايونىن باستاماشى تەتىپ، ئېىر رايون، ئۇش

باقشانى بىرىكتىرۋىدى ۇيعارپ، باقشا رايونىنىڭ

ەكونوميكالق ئىقۇاتىن كۇشەيتىپ، كاسىپ سالاسىندا

ورنى اۋىستىرىپ دامۋىدى اتقارپ، ۇجىمىداسا، بى-

رىككەن كۇش قالىپتاستىردىق“ ، - دەدى بۇراتالا

قالاسىنىڭ ورنىباسار باىستىى، شەكارالىق سەلبەس-

تىك رايونى پارتىيا قىزمەت كومپىتەتىنىڭ شۇجىي

خۇاڭ لىانجۇن.

وسى داۋمۇ وي جەلىسىنە ساي، 3 باقشا رايون-

نىڭ كاسىپ سالاسى جوباسىنا تۇگەلدەي قايتالاي

رەتتەۋ جاسالدى. شەكارالىق سەلبەستىك رايونى نە-

گىزگى رايونى (التىن ئۇشۇرىش ونەركاسىپ باقشا

رايونى)، باىستىسى، ەلەكتىروندى زەردەلى جاساۋ،

ئاس مائەريالدارى اينپالەي ەكونوميكا جانە التىن

ساۋداسى كاسىپ سالاسىن نەگىز ەتتى؛ ۇتاي ونەر-

كاسىپ باقشا رايونى جاڭاشا مائەريال جانە جاڭا

ەنەرگيا كاسىپ سالاسىن نەگىز ەتتى؛ شىعىس ونەر-

كاسىپ باقشا رايونى، باىستىسى، اۋىل شارۋىشلىق

قوسمىشا ونىمەدىرىن مائەرلەۋدى نەگىز ەتتى.

باقشا رايونىنىڭ دامىنانىن كاسىپ سالاسىنىڭ

ورنى ايقىنىلدى، ساۋداگەر شاقىرىپ قارجى

ەنگىزۇ قىزمەتىنىڭ وي جەلىسىندە دە تىڭ دامۇش-

لىقتار بولدى.

يىىل 3 - ايدان باستاپ بۇراتالا قالالىق ساۋدا

جانە ونەر كاسىپ - بىنقورماتىسيالاندىرۇ مەكەمەسىنىڭ

باىستىى ۇي سۇڭنىڭ — شەكارالىق سەلبەستىك رايو-

نىن باسقارۇ كومپىتەتىنىڭ ۇنەملىك سىتەرگە جاۋاپتى

ورنىباسار مەزگىلەرئۇشىى دەگەن جاڭا ساللاۋاتى

بولدى، قالالىق ساۋدا - ونەر كاسىپ مەكەمەسى باس-

تىغىنىك شەكارالىق سەلبەستىك رايونىن باسقارۇ

كومپىتەتىنىڭ ۇنەملىك سىتەرگە جاۋاپتى ورنىباسار

مەزگىلەرئۇشىسى مىندەتىن قوسمىشا اتقارۇى بۇراتالا

قالاسىندا تۇڭغىش رەت بولپ تابىلادى.

—ئەركى ورتالىقتىڭ شىنجاڭ قىزمىتى جىرىندەگى ئىگىمە ئىمجىلىسىنىڭ رۇخىن ۇيرەنلىك، دارەكتىلەندىرىپك

جانا داۋىردىگى جۇڭگوشا بىزىنسايسىتىك شىنجاڭ قۇرۇعا تۇرلىشمايىق

تالغىنىڭ ئوزىن قورقىنىشى تۇستەن وياتقاندىمەن ايتتى.

كۇشار قالاسىنان كەلگەن ئزۇبىيان ياسىن ئوزىنىڭ تارىيەلەۋ - باۋلۇ ورتالىعىندا ۇيرەنگەن ساباقتارىن كوپىشلىكپەن ئبولىستى، ”تارىيەلەۋ - باۋلۇ ورتالىعى ەلەكتىروندى ساۋدا، كومپىۋتەر، اس- پازدىق، شاش اسەمدەۋ سىياقتى ساباقتاردى اشتى، ئازىىر تارىيەلەنۇشنىڭ ئوز اۋەسىنە قاراي بىردە - ەكى ساباقتى تاڭداپ ۇيرەنۇنە بولادى“ ، - دەدى ول.

”شەكارا سىرتىنداعى كەيىىر اقپارات قۇرالدارى ’تارىيەلەنۇشى - باۋلىنۇشلار اۋىر قىناۋعا ۇشىرادى’ دەپتى... بۇنىڭ ئبارىن ولار قىيىنىسىز قۇ- راستىرىپ وتىر“ ، - دەپ ئزۇبىيان ياسىن وسەك - اياڭ تاراتۇشلاردى قاتانڭ جازغىردى، سونداي - اق: وسەك - اياڭ تاراتۇشلار تارىيەلەۋ - باۋلۇ ورتال- ەىنا بارىپ كورگەن جوق، تارىيەلەنۇشلىرىمەن دە سويلەسىپ كورگەن جوق، شىنجاڭنىڭ تارىيەلەۋ - باۋلۇ قىزمەتىن سان - ساققا جۇگىرتەتىن تولمىدىل- ەي جوق ، - دەدى.

جۇقتا امەرىكاداعى، باتىستاعى جۇڭگوغا قارىسى كۇشتەر ”دۇنيە جۇزىلىك ۇيعۇر قۇرىلتايى“ قاتارلى ”شىعىس تۇركىستان“ ئويمىدارىمەن استاسىپ قۇرعان ايتىلمەي ”ۇيعۇر ەرەكشە سوتى“ دالەل - سىياقتى جالغاننان جاساپ، شىنجاڭنىڭ تارىيەلەۋ - باۋلۇ قىزمەتىنە كۇيە جاقىتى. وقۇ تاۋىسقان تارىيىە- لەنۇشلەر شىندىق ارقىلى وسەك - اياڭعا ئوتىنارىس بەرىپ، تارىيەلەۋ - باۋلۇ ورتالىعىنىڭ وزدەرىنىڭ ئدىنى ۇشقارى يدەيادان ارلۇنشا جانە شەبەرلىك ۇيرەنۇنە كوھەكتەسكەن جەر، ادامدى باقتىتى تۇر- مىسقا باستاغان جەر ەكەندىگىن پارمەندى دالەل- دەپ شىقتى.

اقپىاز جارىيالاۋ ئماجىلىسىنىڭ سوڭىندا شىنجاڭ ۇيعۇر اۋتونوميالى رايوندىق خالىق ۇك- مەتىنىڭ اقپارات ماىلەدمەشىسى ئىلچىان انايات بىلاي دەپ باسا داپىتەدى: فاكت شىنجاڭنىڭ تارىيەلەۋ - باۋلۇ قىزمەتىن ورىستەتىپ، لاڭغەستىك- تىڭ، ئدىنى ۇشقارلىقتىڭ ئوسىپ - ئورىپتىن ئوپە- راعى مەن شارىت - جاعايدىن ەڭ جوعارى شەكئە جويىپ، شىنجاڭداغى ”ار ۇلت خالىقىنىڭ تىرىشلىك ۇقىمىن، سالاماتتىق ۇقىمىن جانە داۋمۇ ۇقىمىن شىن مانىندە قاتماماسز ەتىپ، شىنجاڭنىڭ قوعام ورنىق- تىلىغىن جۇزەگە اسىرىپ قانا قالماي، ئوڭىردىڭ حا- ۋپىسىزدىگى مەن ورنىقتىلغىن دا پارمەندى قورعا- عاندىمەن دالەلدەدى.

ئىلچىان انايات مىنالاردى ئېىلدىردى: ئېىز امەرىكاداعى، باتىستاعى جۇڭگوغا قارىسى كۇشتەر- دىڭ شابۇلىى مەن جالا جاپۇننا باتىل قارىسى تۇرا- مىز! ئىمىز شىنجاڭنىڭ گۇلدەنگەن، ورنىقتى بۇگىنى بولپ قالماستان، ئسوز جوق، اناعۇرلم تاماشا ەر- تەيى دە بولانتىدىغىنا سەنەمىز.

ئى سۇڭنىڭ قارۇنىشا، وسى وزگەرىس كا- سىپورنىداردىڭ ساۋداگەر شاقىرۇدان ترگە تەبۇگە دەپىن جىمىداستىرا ۇشتاستىرۇنشا جاۋاپتى ادام بولۇد- نا مۇمكىندىك جاسادى. ”بۇرىندارى ئېىز نەك ساۋداگەر شاقىرۇدى عانا باسقارتىمىز، قازىر كاسى- پورنىداردىڭ كەڭەس وتكىىزۇدەن ترگە تەبۇنىە، وندىرىسكە قوسىلۇننا دەپىىن بارلىغىن شەكارالىق سەلبەستىك رايونى قاراشتىلىغىنداعى ساۋداگەر شا- قىرۇعا قىزمەت وتەنۇ ئبولمى جالپى بارىسقا جاۋاپ- تى بولادى“ ، - دەدى ۇي سۇڭ.

يىىل 5 - ايدا بىرىكتىرىلگەننەن كەپىنگى شە- كارالىق سەلبەستىك رايونى العاش رەت چاڭجىياڭ اتىراۋى وڭىرىنە بارىپ ساۋداگەر شاقىردى. كاسىپورنىشىلاردىڭ سىتىق نىتىاسىن كورگەن ۇي سۇڭنىڭ كوڭلى جاي تاپتى. ”ئېىز نەگىزىننەن ەلەكتىروندى زەردەلى جاساۋ كاسىپ سالاسى تىىزبەگىنە باعىستاي وتىرىپ ساۋداگەر شاقىرامىز، كوپتەگەن كاسىپورنىدار، اسى- رەسە، ەكسىپورتتىق مائەرلەۋ تىيىنىدەگى كاسىپورنىدار شەكارالىق سەلبەستىك رايونىنا قىزۇ نىنتا تانىتى، ئاياۋ- دا 2 كاسىپورىن سول جەرگە ناقتى تەكسەرۇ جۇر- گىزۇگە كەلەكشى“ ، - دەدى ۇي سۇڭ.

كاسىپ سالاسى تىىزبەگىن كەمەلدەندىرۇ ئۇشنى شەكارالىق سەلبەستىك رايونى ئېىر مىللىيارد 200 مىللىيون بۇان قارجى قوسپ، 300 مىڭ شارشى مەتىرلىك ەلەكتىروندى كاسىپ سالاسى باقشاسىنىڭ 2 - مەرىزىمدىك قۇرىلىسىن سالدى؛ 200 مىڭ شارشى مەتىرلىك ەلەكتىروندى كاسىپ سالاسى باقشاسىنىڭ 3 - مەرىزىمدىك قۇرىلىسى سالىنۇ ۇستىندە، مەجەمەن يىىل 8 - ايدا وندىرىسكە قوسىلىپ پايدالانۇعا بەرىلمەكشى. ەلەكتىروندى كاسىپ سالاسى باقشاسىنا 15 ەلەكتىروندى جاساۋ كاسىپورنىدارى ترگە تەپتى، تاغى 10 كاسىپو- رىن ترگە تەبۇگە ساقاداي سايلىنۇدا.

قازىر گە دەپىن شەكارالىق سەلبەستىك رايونى كولهمدەتىنگەن 46 كاسىپورنىدى قامتىغان 205 كاسى- پورنىدى ترگە تەبۇگە باۋزادى، وندا جىلدىق ئونىم قۇنى 6 مىللىيارد 300 مىللىيون بۇانعا جەتەدى.

ماقتا — مەنىڭ باقت گۈلم

□ **شىنجاڭ بوشىران زەردەلى اۋىل شارۋاشلىق ماشىنلارى جارىنا شەكتى سەرىكتەستىگىنىڭ قىزمەتكەرى دولقۇن تۇرسۇن**

بار، قانشا كوپ سىتسەسەڭىز سونشا كوپ اقشا تا- باسىز، قازىر تۇرمىسىمىز بارغان ساينىن جاقسارۇدا.

بۇل ارادا مەن قىابلەتەمدى ۇشتاۋمەن بىرگە كوپتەگەن دوس تاپتىم، ئوندىرىس ئبولد- مى قۇددى ئېىر ۇلكەن شاڭىراق سىپەتتى، كوپ- شىلىك ئوزارا كوھەكتەسىپ، بەرەكە - بىرلىكتە بولپ، تەرەڭ سۇيىسپەنىشلىك ورناتقان، قىز- مەتتە تاماشا ارپىتەس، تۇرمىستا تاماشا سەرىك. سەرىكتەستىك جاڭخالىق اشۇ، جوعارى ئنىمىدىلىك- كە تالىپىنۇمەن بىرگە كاسىپورىن مادەنىيەتىنە دە باسا ئمان بەرىپ، بىزدەگى ئار ۇلت جۇمىششىلا- رىنا جانۇيا جىلۇلغىن سىيلادى.

مەن شىنجاڭ ماقتا كاسىپ سالاسىنىڭ يىگە- لىگىنە كەنەلۇشىمەن، ەگەردە شىنجاڭ ماقتاسى- نىڭ ساپالى دا جوعارى ئونمى بولماغان بولسا، مەنىڭ مۇنداي تاماشا جۇمىستانۇ ورايىنا يە بولۇپم مۇمكىن ەمەس ەدى. بىلايشا ايتقاندا شىنجاڭ ماقتاسى مەنىڭ باقت گۇلم. H&M سىياقتى باتىس كاسىپورنىدارى سەندەر ئىىزدىڭ ەڭبەك ۇقق - مۇدەمىزدى قورعايمىز دەگەن جەلەۋدى جەلدىرتە بەرمەڭدەر، ايتىلمىس ”زور- لىقپەن ەڭبەككە سالۇ“ دەگەن وسەك - اياڭ تا- راتۇلارنىڭدى دوغارنىڭدار، ئىمىز شىنجاڭدا باقت- تى تۇرمىسى كەشىرۇدەمىز.

ايتىلمىس ”زورلىقپەن ەڭبەككە سالۇ“ دەگەندىك وسەك ـ اياڭ

□ **قورعاس قالاسى يىچىڭاشان سىبە اۋىلىنىڭ دىقانى جا شياۋيۈي**

رىسپە سۇيەنىپ، بۇكىل وتباسىنىڭ شىغىندارىن كوتەردىم، تاغى ئېىراز اقشا جىنادىم. ماقتا تەرۋ ماشىناسىنىڭ جالبالىسۇنشا بايلانىستى، ادام كۇش- مەن ماقتا تەرۋ باسەمدىقتان ايرىلدى، ماقتانى ماشىنامەن تەرۋ جۇزەگە اسىپ، ادام كۇشىن قاچىت ەتۋى بارغان ساينىن ازايدى. ماقتا تەرۋدەن تاپقان اقشامەن قىستاق تۇرعىندار كومپىتەتىنىڭ كوھەگىندە مەن باستاماشى بولپ ئىلچۇن كەستىشلىك سەلبەستىك كووپەراتىۋىن قۇرىپ، قىستاعىمىزداعى ايلەردەى جۇمىسقا قا- بىلداپ، كوپىشلىكتىڭ ەكونوميكالق كىرىسىن جوعارىلاتتىم، قىستاقتاىلاردىڭ بارلىعى مەنى سەلبەستىك كووپەراتىۋىنىڭ كىرىسىمەن وتباسە- نىڭ تۇرمىسى بارغان ساينن جاقسارۇدا، ئېىراق مەن ماقتا تەرگەن سول كوڭىلدى كەشىرمەلەر- دى ۇمىتپاق ەمەسىپن.

H&M سىياقتى شەتەل كاسىپورنىدارنىڭ اۋزىنداعى ”زورلىقپەن ەڭبەككە سالۇ“ بۇكىلدىي جالا جاپقاندىق. ولاردىڭ مۇنداي سۇرقيا ئسى - ارەكەتتەنە بايعىدا - اق كوزىمىز جەتكەن، وعان مۇلدە الدانبايمىز. H&M جانە ونىڭ پەردە ار- تىنداعى قارا قولدارى، سەندەر بولسقا اۋرەلەن- بەڭدەر، ”زورلىقپەن ەڭبەككە سالۇ“ دەگەن مۇنداي ويدان وپىدىرىپ شىعارىلغان وسەك - ايانىڭ ئىىزدىڭ بۇل ارادا استە ەشقانداي بازىا- رى بولماپىدى!

□ **پوپەيونىڭ شىنجاڭغا ساياتىن جۇڭگوغا قارىسى سوزدەرەنە باتىل قارىسى تۇرامىز**

وسەڭ ـ اياڭ ئېىزدى ئىجاستىرا المايدى

□ **بۇراتالا قالالىق ساياسى كەڭشەتىنىڭ ورنىباسار ئتوراعاسى سىدىق مامەت**

ۇددەسىننە شىققانىم ئالى ەسەمدە. مەكەمە مەنى تالاي رەت شىنجاڭنىڭ ئىشى - سىرتىنداعى ۇيد- رەنۇگە، باۋلۇعا جىبەرىپ، ئوزىمنىڭ جالبىلىق قىابلەتم ۇزدىكىسىز جوعارىلادى ئارى ۇيىم مەنى ئوسىرىپ ماڭىردى قىزمەتكە قويىپ، باس- شىلىق قىزمەت ورنىنا شىقتىم. مەمەلكەتنىڭ ۇز- دىكىسىز بايىپ قۇددەتتەنۇنە ئىلەسە، وتباسە- نىڭ تۇرمىس ساپاسى دا بۇكىل شىنجاڭداغى ئار ۇلت خالىقىمەن بىردەي ۇزدىكىسىز جوعارىنلادى، مەن كوتەرمەگە العان قىستاقتاغى 39 كەدەي وتبا- سى ساياساتتىق قولداۋدىڭ ارقاسىندا، جۇپ قۇراغان تۇسىنىڭ كوھەگىندە، سۇيەملەدۇەندە 2016 - جىلى بۇكىلدەي كەدەيلىكتىن ارىلدى.

شىنجاڭداغى ئار ۇلت خالىق وتە باقتىتى تۇرمىس كەشىرۇدە، ”ئېىز ئارقانداي جات نىيەتتى ادامنىڭ ئېىزدىك باقتىتى تۇرمىسىمىزدى بۇلدىرۇنە اسنە جول بەرمەيمىز، پوپەيو، جىڭ گۇ - ىن، اۋىزدا- رىڭدى جاپىڭدار، ەندىكارى اۋىزدارنىڭا كەلگەن- دى كوكبەڭدەر.